

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**
СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ
Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015
Кафедра філософських та соціальних наук

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою *КНТЕУ*
(пост. п. *12* від «*18*» *03* 2019 р.)

Ректор

А.А. Мазаракі

**СОЦІОЛОГІЯ
ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ /
SOCIOLOGY OF SOCIAL THOUGHT**

ПРОГРАМА

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки / Social and behavioral sciences
спеціальність	054 Соціологія / Sociology
спеціалізація	Соціологія економічної діяльності / Sociology of Economic Activity

Київ 2019

Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ заборонено

Автори: Латигіна Н.А., д-р політ. наук, проф.,
Гусєва Н.Ю., канд. істор. наук, доц.

Програму обговорено і схвалено на засіданні кафедри філософських та соціальних наук, протокол № 21 від «27» лютого 2019 р.

Рецензент: Кравченко А.А., д-р філос. наук, проф.

Навчально-методичне видання
СОЦІОЛОГІЯ
ГРОМАДСЬКОЇ ДУМКИ /
SOCIOLOGY OF SOCIAL THOUGHT

ПРОГРАМА

освітній ступінь	бакалавр / bachelor
галузь знань	05 Соціальні та поведінкові науки / Social and behavioral sciences
спеціальність	054 Соціологія / Sociology
спеціалізація	Соціологія економічної діяльності / Sociology of Economic Activity

Автори: ЛАТИГІНА Наталія Анатоліївна,
ГУССЕВА Наталія Юріївна

Видавець і виготовлювач
Київський національний торговельно-економічний університет
вул. Кіото, 19, м. Київ-156, Україна, 02156

© Латигіна Н.А., Гусєва Н.Ю.
© Київський національний
торговельно-економічний
університет, 2019

ВСТУП

Громадська думка відіграє важливу роль у суспільстві, в діяльності держави, партій та організацій, окремих людей. Вона є ефективним інструментом соціального управління, соціального контролю та регулювання соціальних процесів. Численні факти свідчать, що у демократичних країнах неможливо ігнорувати думку громадськості, а відтак – вона істотно впливає на перебіг усіх соціальних процесів. Вона не обов'язково узгоджується з правилами логіки, іноді швидкоплинна, аморфна, суперечлива, але ігнорувати її у наш час – неможливо. Аналізом проблем, пов'язаних із виникненням, формуванням і функціонуванням громадської думки займається галузева соціологічна теорія, яка називається соціологією громадської думки.

Навчальна дисципліна «Соціологія громадської думки» є важливим компонентом циклу професійної підготовки дисциплін, які вивчаються студентами зі спеціальності 054 «Соціологія» освітнього ступеня «бакалавр». Дисципліна «Соціологія громадської думки» є вибірковою.

Програма дисципліни «Соціологія громадської думки» складається з наступних розділів:

I. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце в освітньому процесі.

II. Зміст дисципліни.

III. Список рекомендованих джерел.

Така структура дисципліни сприяє оволодінню студентів як теоретичними знаннями, так і практичними навичками та компетентностями.

I. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни (компетентності), її місце в освітньому процесі

Дисципліна «Соціологія громадської думки» є однією з галузевих і спеціальних соціологічних теорій в структурі наукового знання. Для цього у рамках дисципліни громадська думка аналізується як важливий духовно-практичний феномен, розкривається генеза теоретичних підходів до вивчення феномену громадської думки, а також формування методичних основ прикладного дослідження громадської думки в сучасному суспільстві.

Метою навчальної дисципліни є оволодіння студентами методологією соціологічного дослідження громадської думки, формування уявлень про фундаментальні положення соціології громадської думки як специфічної форми діяльності.

Відповідно до мети визначаються основні **завдання навчальної дисципліни:**

- сформувати у студентів комплексне знання про соціологію громадської думки як галузеву соціологічну теорію;

- оволодіти категоріально-понятійним апаратом соціологічного аналізу громадської думки;
- сприяти засвоєнню студентами основних соціологічних ідей щодо природи громадської думки в їх історичному розвитку;
- охарактеризувати основні етапи розвитку громадської думки;
- дати знання закономірностей та механізмів формування громадської думки, особливостей її вираження та функціонування;
- виробити соціологічний погляд на громадську думку;
- з'ясувати особливості впливу мас-медіа на громадську думку
- виробити компетентності у виборі необхідної моделі взаємодії мас-медіа з громадською думкою;
- сформувати у студентів системні уявлення про методологію та методи вивчення громадської думки;
- сприяти накопиченню у студентів знань щодо сутності громадської думки, розширення їхнього кругозору та прищеплення елементарної соціологічної культури.

Предметом навчальної дисципліни «Соціологія громадської думки» є аналіз закономірностей формування, функціонування, вираження і облік громадської думки як соціального феномену та соціального інституту. Дисципліна розглядає основні категорії, закономірності та особливості існування громадської думки на основі історико-соціологічного, феноменологічного та структурно-функціонального підходу.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні знати:**

- об'єкт і предмет соціології громадської думки;
- структуру, етапи розвитку, компоненти, функції громадської думки;
- особливості розвитку громадської думки як соціального феномена і як соціального інституту;
- закономірності зародження та механізми функціонування й розвитку громадської думки у сучасному суспільстві;
- загальні аспекти використання феномену громадської думки в політичній та економічній діяльності;
- вплив засобів масової комунікації на формування громадської думки та основні сфери їх взаємодії;
- особливості взаємопроникнення громадської думки і пропаганди, реклами, паблік рілейшнз;
- соціально-психологічні аспекти функціонування та методи вивчення громадської думки;
- техніку та процедуру соціологічного дослідження громадської думки.

Після вивчення дисципліни **студенти повинні вміти:**

- характеризувати громадську думку як соціальну підсистему;

- використовувати понятійний апарат і методичний інструментарій соціологічної науки для ідентифікації громадської думки різноманітних соціальних груп і спільнот;
- визначати тенденції та соціальні механізми зародження, формування і перебігу функціонування громадської думки;
- виокремлювати соціальні причини та пояснювати природу і соціальні наслідки зміни громадської думки в перехідному суспільстві;
- розпізнавати маніпулятивні технології мас-медіа щодо їхнього впливу на громадську думку;
- знаходити аспекти програми соціологічного знання про феномен громадської думки при аналізі суспільних процесів;
- аналізувати механізм соціального управління громадської думки;
- використовувати соціологічні методи пізнання при виявленні різних аспектів громадської думки, специфіки його прояву і впливу;
- застосовувати різні технології при управлінні процесами розвитку громадської думки.

Місце дисципліни в освітньому процесі.

Для засвоєння дисципліни «Соціологія громадської думки» студенти повинні мати базову підготовку з дисциплін «Історія українського суспільства», «Історія соціологічної думки», «Філософія», «Соціологія особистості», «Політологія», «Соціальна психологія», «Соціологія масових комунікацій», «Методологія та організація соціологічного дослідження». Ці дисципліни дозволяють певним чином впливати на формування світогляду студентської молоді і надають базові знання щодо природи громадської думки.

Дисципліна розрахована на 180 год., що відповідає 6 кредитам ЄКТС (формою підсумкової атестації є екзамен).

II. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Соціологія громадської думки в структурі соціологічного знання

Соціологія громадської думки як спеціальна соціологічна теорія. Об'єкт, предмет, функції соціології громадської думки.

Визначення поняття «громадськість», «громадська думка». Громадська думка як певний стан масової свідомості.

Громадська думка як соціальний феномен, її роль в демократичному суспільстві. Напрями, особливості і методи вивчення громадської думки. Громадська думка як інститут громадянського суспільства. Громадська думка як явище суспільного життя та її найбільш характерні ознаки. Етапи формування громадської думки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5.

Додатковий: 12, 13, 14, 15, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 23, 24.

Тема 2. Зародження уявлень про громадську думку. Становлення сучасних підходів до вивчення громадської думки в XX-XXI столітті

Зародження уявлень про громадську думку в античності (Платон та ін.), В епоху Відродження (Н. Макіавеллі, Е. Роттердамський), Нового Часу (Дж. Локк, Ж. Ж. Руссо, Д. Юм), в XIX столітті (Г. Гегель, А. де Токвіль). Розуміння громадської думки як морального чинника, що впливає на політичний процес, як важливого соціального явища.

Психологічний напрямок в розробці соціологічної теорії громадської думки (Г. Тард, Г. Лебон і ін.).

Підхід до дослідження громадської думки в контексті публічної сфери - громадськості (Ю. Хабермас, Г. Блумер).

Осмислення ролі стереотипів в процесі формування громадської думки (У. Ліппман, Н. Луман, Е. Ноель-Нойман).

Критика існуючих підходів до вивчення громадської думки (П. Бурдьє).

Перші емпіричні дослідження громадської думки (Дж. Геллап, С. Харріс і ін.).

Зародження різних підходів до вивчення громадської думки у вітчизняній соціології. Сучасний рівень розробленості соціології громадської думки: напрями сучасних досліджень, основні дослідні центри. Тенденції та перспективи розвитку соціології громадської думки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5, 8.

Додатковий: 11, 12, 13, 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 24, 25.

Тема 3. Природа громадської думки як стану масової свідомості. Громадська думка як соціальних інститут

Громадська думка як духовно-практичний феномен. Диференціація понять: «суспільна свідомість», «індивідуальна свідомість» і «масова свідомість». Їх роль у формуванні і функціонуванні громадської думки.

Основні підходи до структуризації громадської думки. Раціональний, емоційний і вольовий компоненти громадської думки. Структура громадської думки. Форми прояву в громадській думці специфіки розумових і діяльнісних аспектів. Інтеграція в громадській думці наукової та буденної свідомості. Способи збереження і розповсюдження громадської думки. Інтереси різних соціальних спільнот як основа прояви громадської думки. Співвідношення понять: індивідуальна, колективна (групова) думка і суспільна думка.

Проблеми аналізу відображення в громадській думці актуальних, дискусійних соціальних процесів і явищ. Фактори вимірювання громадської думки. Типи громадської думки та її основні характеристики. Громадська думка як «спільна» думка групи. Проблема думки «загального». Проблема ідентифікації громадської думки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 8.

Додатковий: 9, 10, 12, 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 21, 22, 25.

Тема 4. Структура громадської думки: суб'єкти, об'єкти та канали висловлювання

Особливості визначення суб'єктів громадської думки. Специфіка інтеграції індивідуального та суспільного у визначенні суб'єктів громадської думки.

Проблема розширення об'єктів громадської думки в умовах формування демократичного суспільства. Простір об'єктів громадської думки. Дискусійність, актуальність, значимість в життєдіяльності суспільства – основні характеристики об'єктів громадської думки.

Різноманітність каналів вираження громадської думки та критерії їх класифікації. Опосередковані канали висловлювання громадської думки. Прямі канали висловлювання громадської думки. Спеціалізовані канали висловлювання громадської думки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 8.

Додатковий: 9, 12, 14, 16, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 23, 26.

Тема 5. Функції громадської думки

Характеристика головних підходів до побудови класифікацій функцій громадської думки.

Функції громадської думки в залежності від характеру її взаємодії з соціальними інститутами, впливу на них: інформаційна, регулятивна, управлінська.

Функції громадської думки, які відображають її участь у функціонуванні органів влади, використання у процесі прийняття та реалізації управлінських рішень: експресивна, консультативна, директивна, функція «тиску».

Функції громадської думки в залежності від змісту висловлювань (оціночна, аналітична, конструктивна, регулятивна) та в залежності від форм висловлювання (позитивна, негативна).

Особливості прояву функцій громадської думки в сучасних умовах становлення громадянського суспільства в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 3, 4, 5, 8.

Додатковий: 10, 11, 12, 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 23.

Тема 6. Процеси формування, функціонування та вираження громадської думки в соціальній системі

Процеси розвитку громадської думки як єдиного процесу існування феномену громадської думки. Стереотипи в ході формування громадської думки. Основні етапи та специфіка формування громадської думки. Проблеми ідентифікації та різноманіття підходів в ідентифікації процесів розвитку громадської думки. Найважливіші джерела формування громадської думки (наукова інформація, колективний досвід, соціальне оточення, індивідуальний досвід, чутки тощо). Проблема розмежування індивідуального та суспільного в ході формування громадської думки. Роль інформації, ідеології та вплив засобів масової інформації на формування громадської думки.

Функціонування громадської думки як регулятора суспільних відносин. Особливості латентної, актуалізованої та опублікованої громадської думки. Чинники розвитку громадської думки (основні – другорядні, керовані – стихійні, контрольовані – невідконтрольні тощо). Закономірності функціонування громадської думки.

Вираження громадської думки, її цілі та методи. Якісні характеристики функціонуючої думки як основні індикатори її дослідження. Різновиди існування та вияву, безпосередня залежність зрілості і дієвості громадської думки від рівня поінформованості суб'єкта і

виразника. Поєднання раціонального та емоційного елементів у структурі функціонуючої громадської думки.

Проблеми функціонування громадської думки в сучасному українському суспільстві. Фактори, що обумовлюють її функціонування. Закономірності функціонування громадської думки: загальні та специфічні.

Висловлювання громадської думки як кінцева мета її формування та функціонування. Проблеми, пов'язані з вивченням громадської думки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 5, 8.

Додатковий: 9, 11, 12, 14, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 22, 23.

Тема 7. Форми прояву та критерії ідентифікації громадської думки

Система факторів формування громадської думки. Взаємодія засобів масової інформації і громадської думки. Маніпулятивна і гуманістична стратегія формування громадської думки.

Механізм формування громадської думки трудового колективу. Основні принципи формування політичної громадської думки. Основні прийоми маніпулювання громадською думкою. Стратегія формування громадської думки.

Основні способи дії на поведінку індивідів і соціальних груп: примушення, співпраця, маніпулювання. Форми маніпулювання громадською думкою: затаювання інформації, зміщення акцентів, викривлення інформації. ЗМІ як один із найважливіших чинників формування громадської думки у сучасному світі.

Переконання, навіювання, наслідування та інші форми впливу на громадську думку. Логіка і теорія аргументації. PR і громадська думка. Визначення умов, вибір аудиторії і засобів комунікації.

Критерій відбору і оцінки ефективності дії PR-компаній. Імідж як компонент масової свідомості, його об'єктивна і суб'єктивна сторона. Стихийне та усвідомлене у формуванні іміджу. Імідж і архетипи масової свідомості. Умови ефективності сприйняття іміджу масовою свідомістю. Динаміка іміджу. Технологія формування іміджу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 3, 4, 5, 8.

Додатковий: 9, 12, 14, 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 21, 23, 28.

Тема 8. Специфіка громадської думки різних соціальних спільнот

Залежність громадської думки від становища суб'єкта в соціальній структурі, демографічних характеристик, типу місця проживання і т.п.

Вплив на думку людини її безпосередньої включеності в різновиди життєдіяльності.

Особливості громадської думки різних соціальних спільнот за інтенсивністю, зрілістю, форми вияву та ін. Вплив специфічних інтересів соціальних груп на тематичний діапазон громадської думки. Вичленування рівнів громадської думки залежно від її суб'єкта. Специфіка виявлення і вивчення громадської думки соціальних спільнот різних рівнів.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 8.

Додатковий: 10, 12, 14, 15, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 23.

Тема 9. Громадська думка як оціночне судження

Прояви громадської думки як оціночного судження та соціального інституту у різні періоди розвитку суспільства. Типи суджень громадської думки: оціночні, аналітичні, конструктивні судження. Характеристика проблем, що вирішуються у процесі взаємодії громадської думки та владних структур.

Умови інституалізації громадської думки в сучасній Україні: відновлення «нормальних» процесів утворення соціальної структури суспільства, демократизація суспільних відносин, розширення об'єктів громадської думки, створення єдиного культурного простору взаємодії владних структур та громадської думки тощо.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4.

Додатковий: 9, 12, 15, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 21, 23, 25.

Тема 10. Громадська думка в економічній діяльності

Громадська думка в соціальному управлінні, процесах підготовки та прийнятті рішень. Відмінності у взаємодії громадської думки та соціального управління в різних суспільствах. Роль соціолога в здійсненні сприяння ефективного соціального управління.

Економіка, політика, пропаганда – сфери життєдіяльності суспільства, де найбільш повно використовується феномен громадської думки. Громадська думка як елемент соціального механізму економіки. Громадська думка як фактор зміни економічних процесів.

Специфіка маркетингових досліджень в епоху ринкової економіки. Головні напрямки маркетингових досліджень (дослідження ринку, вивчення товару та його якостей, дослідження споживачів, покупців, дослідження реклами тощо) і громадська думка. Середовище маркетингу, ринок, товар і

його властивості, споживачі, покупці, реклама, фірма – аспекти взаємодії формування громадської думки та маркетингу.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 3, 4, 5, 7, 8.

Додатковий: 9, 11, 12, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 21, 23, 25, 27, 28.

Тема 11. Практичні аспекти дослідження громадської думки в політичній сфері суспільства

Громадська думка як чинник розвитку держави. Громадська думка як чинник демократизації політичної системи. Громадська думка і політична діяльність: головні напрями взаємодії. Специфіка соціологічного підходу до аналізу функціонування громадської думки в політичній сфері. Розвиток та трансформація громадської думки в умовах сучасних глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Використання громадської думки в процесі організації та проведенні виборчої кампанії: підготовка до виборів (формування команди політичного лідера, розробка стратегії виборчої кампанії створення передвиборної програми), організація виборчої кампанії (обрання виборчого округу для балотування, висування та реєстрація кандидата, організація передвиборної агітації).

Менеджмент виборчої кампанії. Політичний маркетинг: поняття, функції, види. Формування за допомогою громадської думки «іміджу» політичних програм, кандидатів в депутати тощо. Політична реклама: поняття, види, особливості використання. Проблеми прогнозування результатів виборчих кампаній.

Референдум як форма вивчення та урахування громадської думки. Основні вимоги, що пред'являються до організації референдумів як специфічної форми опитування громадської думки. Проблеми, пов'язані з маніпулюванням громадської думки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 3, 4, 5, 8.

Додатковий: 9, 11, 13, 15, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 21, 22, 23, 28.

Тема 12. Громадська думка та пропаганда, реклама, PR

Взаємозв'язок між процесами розвитку суспільної думки і природою духовного життя суспільства. Роль і місце пропаганди у розвитку громадської думки.

Сутність пропаганди, PR, реклами та проблеми їх взаємодії з громадською думкою. Принципові відмінності пропаганди, ідеології та пропагандистського впливу. Пропагандистське повідомлення та ефект

пропаганди. Форми здійснення взаємодії пропаганди і маніпуляції свідомістю. Аспекти впливу пропаганди на громадську думку. Специфічні особливості PR при впливі на громадську думку. Принципова різниця понять «ефект» і «ефективність» в контексті пропаганди.

Схеми комунікаційного процесу, що застосовуються до пропагандистського повідомленням. Структура та зміст пропагандистського впливу на процеси формування та функціонування громадської думки.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 3, 4, 6, 8.

Додатковий: 10, 11, 14, 16, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 21, 22, 23, 25, 28.

Тема 13. Дослідження соціального настрою і соціального самопочуття населення

Сутнісні характеристики та типологія соціального настрою. Структура соціального настрою, суб'єкти та об'єкти соціального настрою.

Соціальний настрій в системі соціологічних категорій. Умови функціонування соціального настрою. Фактори макросередовища та його вплив на соціальний настрій. Характеристика мезофакторів та мікрофакторів, що обумовлюють функціонування соціального настрою.

Соціальне самопочуття як предмет соціологічного дослідження. Принципова схема соціологічного дослідження соціального самопочуття. Проблема соціального самопочуття в українській соціології. Вивчення соціального самопочуття українськими вченими. Структура інтегрального показника соціального самопочуття та процедура конструювання тестових питань. Методи вимірювання соціального настрою, самопочуття в західній соціології.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 3, 4, 5, 8.

Додатковий: 12, 13, 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 28.

Тема 14. Особливості інституціоналізації громадської думки в сфері культури

Масова свідомість як об'єкт соціологічного аналізу. Роль громадської думки в процесі формування ідеології. Цінності населення в опитуваннях громадської думки. Чи потрібен спеціальний інструментарій для її ідентифікації та аналізу? World Value Survey як приклад дослідження ціннісного сегмента громадської думки.

Морально-етичні цінності в дзеркалі громадської думки українського суспільства. Громадська думка щодо релігійності українців. Традиційні та модернові цінності в масовій свідомості сучасних українців.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 1, 2, 3, 4, 7, 8.

Додатковий: 9, 10, 12, 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 20, 21, 23, 25.

Тема 15. Особливості громадської думки у посткомуністичних суспільствах

Еволюція громадської думки населення посткомуністичних суспільств. Вивчення стану громадської думки з питань соціальної справедливості. Громадська думка про національні відносини в Україні. Розвиток концепції Дж. Геллапа українськими соціологами. Вплив стану соціального диморфізму на ідентифікацію громадської думки в посттоталітарних суспільствах.

Інноваційні індикатори громадської думки, доречні у перехідних суспільствах: підтримка демократії і недемократичних альтернатив; корупція; ставлення до розширення Європи; економічний плюралізм; багатство і бідність; еколого-соціальний моніторинг; демографія: вік, освіта, рід, місто-село тощо.

Країни: Болгарія, Чехія, Словаччина, Угорщина, Польща, Румунія, Словаччина, Хорватія, Сербія, Білорусія, Україна.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 3, 4, 5, 7, 8.

Додатковий: 9, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 21, 22, 23.

Тема 16. Специфіка використання соціологічних методів збирання інформації у вивченні громадської думки

Класифікація соціологічних методів збирання інформації у дослідженнях громадської думки. Специфіка документів як носіїв інформації про стан громадської думки.

Опитування як найважливіший з методів вивчення громадської думки: види, специфіка використання. Соціальні чинники, які «збурюють» компонент громадської думки. Особливості прояву «збуреного» компоненту громадської думки. Способи коригування «обурення» буденної свідомості при вивченні громадської думки. Психологічні особливості функціонування громадської думки. Вплив соціальних установок на процеси розвитку громадської думки. Дослідник як провокуючий і як нейтралізуючий фактор у функціонуванні громадської думки.

Аналіз документів: поняття, види, специфіка їх використання у дослідженнях громадської думки.

Використання соціологічного спостереження для одержання інформації стосовно громадської думки на демонстраціях, мітингах, страйках тощо.

Соціальний експеримент: поняття та його роль у вивченні громадської думки. Лінгвосоціологічні методи і тести в практиці досліджень громадської думки.

Системи опитувань громадської думки: поняття, призначення, принципи організації. Класифікація та особливості систем опитування громадської думки. Характеристика центрів дослідження громадської думки США, Німеччини, Франції, Великобританії.

Вивчення громадської думки в Україні, характеристика дослідницьких центрів, що вивчають цей феномен. Регіональні системи досліджень громадської думки в Україні.

Список рекомендованих джерел:

Основний: 2, 4, 5, 8.

Додатковий: 16, 17, 18.

Інтернет-ресурси: 19, 20, 21, 22, 24, 27, 28.

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ*

Основний

1. Бойко І.І. Соціологія: навч. посіб. / І.І. Бойко. – Київ: Сталь, 2018. – 410 с.
2. *Громадська думка: теоретичні та методичні проблеми дослідження / За ред. В.Л.Оссовського. – К.: Стилос, 2001. – 168 с.*
3. Нельга О.В. Соціологія громадської думки: навч. посібник / О.В. Нельга. – К.: вид-во Шейніної О.В., 2008. – 186 с.
4. Оссовський В.Л. Соціологія громадської думки: навч. посібник / В.Л. Оссовський. – К.: Фоліант, 2005. – 186 с.
5. Полторац В. Социология общественного мнения / В. Полторац. – Днепропетровск: Арт-Пресс, 2000. – 264 с.
6. *Різун В.В. Маси: тексти лекцій / В.В. Різун. – К.: Київський університет, 2003. – 118 с.*
7. *Холод О.М. Комунікаційні технології: підручник / О.М. Холод. – К.: Центр учбової літератури, 2018. – 211 с.*
8. Ципко С.Ю. Соціологія громадської думки: навч. посіб. / С.Ю. Ципко. – Чернівці: Рута, 2006. – 64 с.

Додатковий

9. Гончарук-Чолач Т.В. Політична соціологія: навч. посіб. / Т.В. Гончарук-Чолач, Н.В. Джугла. – Тернопіль: Економ. думка ТНЕУ, 2018. – 250 с.
10. Іванов, В. Основні теорії масової комунікації і журналістики / В.Іванов.: Навчальний посібник / За науковою редакцією В. В. Різуна. – К.: Центр Вільної Преси, 2010. – 258 с.
11. Кара-Мурза С. Манипуляція сознанием / С. Кара-Мурза. – К.: Оріяни, 2003. – 500 с.
12. *Липпман У. Общественное мнение / Пер. с англ. Т.В. Барчуновой. – М.: Институт Фонда «Общественное мнение», 2004. – 384 с.*
13. Лубкович І.М. Соціологія і журналістика: Підручник / І.М. Лубкович. – Львів, ПАІС, 2005. – 176 с.
14. Мак-Комбс М. Встановлення пріоритетів: масмедії та громадська думка / М. Мак-Комбс; пер. з англ. М. Давиденко. – К.: К.І.С., 2007. – 256 с.
15. Ноэль-Нойман Э. Общественное мнение. Открытие спирали молчания / Пер. с нем. / Общ. ред. и предисл. Мансурова Н.С. – К., 1996. – 352 с.
16. Опитування громадської думки. Посібник для журналістів і політиків / Укл. і ред. І.Е.Бекешкіна. – К.: Фонд «Демократичні ініціативи», 2005. – 88 с.
17. Соціальні виміри суспільства / за ред. Є. Головахи, В. Ворони. – К.:

Інститут соціології НАН України, 2012. – 464 с.

18. Сурмин Ю.П. Теория общественного мнения / Ю.П. Сурмин. – К.: МАУП, 2000. – 108 с.

Інтернет-ресурси

19. <http://www.sau.kiev.ua> – офіційний сайт соціологічної асоціації України.

20. <http://www.i-soc.com.ua> – офіційна сторінка Інституту соціології НАН України.

21. <http://www.razumkov.org.ua> – офіційний сайт українського центру економічних та політичних досліджень ім. Разумкова (представлені результати досліджень, діаграми, кількісні показники, наводяться дані порівняльних досліджень).

22. <http://www.socis.kiev.ua> – сайт центру соціальних та маркетингових досліджень (Київ), викладено багатий емпіричний матеріал (результати соціологічних досліджень, публікації центру, статистичні дані).

23. <http://www.socium.info/library.html> – бібліотека соціологічної літератури.

24. <http://www.sociopolis.ua/uk> – Центр соціологічних та політичних досліджень «Соціополіс».

25. <http://www.kiis.com.ua> – Київський міжнародний інститут соціології (КМІС).

26. <http://www.uisr.org.ua> – Український інститут соціальних досліджень ім. О. Яременка .

27. <http://www.agency.org.ua> – Агентство моделювання ситуацій.

28. <http://ucgi.com.ua> – Український інститут корпоративного управління.

**Курсивом визначено джерела та літературу, яка наявна в бібліотеці КНТЕУ.*